

Storme Van Ranst

In Antwerpen gaf het Architectenburo Storme Van Ranst een nieuwe toekomst aan twee historische panden. Een eeuwenoude Cisterciënzerabdij werd een nieuw gemeentelijk administratief centrum en aan het Antwerpse Kiel werden sociale woningen uit de jaren 1920-1930 opnieuw 'ontworpen' en omgevormd tot woonruimtes met hedendaags comfort. Hun bindtekens: beide werden ooit opgetrokken op gedempte moerasgrond langs de Schelde en krijgen vandaag, na een opmerkelijke renovatie, een nieuwe bestemming. 'Een nieuw verleden'.

Cisterciënzerarchitecten

De geschiedenis van de Sint-Bernardusabdij te Hemiksem gaat terug tot 1246, toen broeders van de Cisterciënzerorde er een nederzetting stichtten, moerassen drooglegden en er de eerste 'steenbakkerijen' uitbaatten. In het begin van de 17de eeuw kreeg de abdij de architectuur waarin we ze vandaag aantreffen: een imposant geheel van een hoofdgebouw met toren en zijvleugels, in de vorm van een reusachtig gesloten kasteelhoeve. In 1789 maakte de Franse Revolutie een eind aan een woelige maar bloeiende periode en kregen de gebouwen achtereenvolgens andere bestemmingen. Ze werden nog gebruikt als hospitaal, gevangenis en legerdepot en raakten nadien in verval. Sedert 13 juni 1973 is de abdij geklasseerd als beschermd monument en in 1988 werd ze eigendom van de gemeente Hemiksem, die in een eerste fase de westelijke vleugel liet renoveren tot administratief centrum van de gemeente.

Een nieuw verleden

Gewelfbogen en steunpijlers creëren een gevoel van geborgenheid

Polyvalent: haar tijd vooruit

Het gevelbeeld van het hoofdgebouw is vlak en symmetrisch. Vanuit de centrale toren met de ingang onderaan, vertrekken twee identieke gevelvlakken met negen hoge ramen. Deze regelmaat werd ook toegepast op de eerste verdieping en in het dak, dat zijn reliëf dankt aan een hele rij kleine dakkapellen.

Aan de originele architectuur van dit vertrouwde en herkenbare gevelbeeld werd bij de renovatie niet geraakt. De scheldesteen werd gereinigd, de ramen vernieuwd en de buxustuin die er ooit moet geweest zijn, werd terug aangelegd zodat het gebouw zijn uitstraling herwon.

Binnen ontdekt men de functionaliteit die het oorspronkelijke gebouw al altijd heeft gehad: grote, hoge, eenvoudige ruimtes die elkaar opvolgen en wellicht afwisselend van functie veranderden: refter, slaapzaal, leeszaal, ziekenzaal, zijn wat wij vandaag aanduiden als 'polyvalent'.

Klaarheid

In deze ruimtes, die in de loop der jaren werden onderverdeeld en aangepast aan de steeds veranderende behoeften, schiepen de architecten klaarheid.

Op de gelijkvloerse en eerste verdieping vinden we nu aangename en – dankzij het behoud van de hoge ramen – heldere werkruimtes, die van elkaar afgescheiden werden zonder het geheel 'dicht te maken'. Altijd is er een doorkijk, via een gang of een opening, naar een andere ruimte en dan weer naar een andere, zodat het gebouw als het ware eindeloos lijkt. Zachte, gelige pasteltinten, aangemoedigd door het rijkelijk binnenvallend licht, zorgen voor een warme aanblik, terwijl hier en daar gewelfbogen en steunpijlers een gevoel van geborgenheid creëren. Een centrale trap met de nog originele reuzetreden van blauwsteen, verbindt de drie bouwlagen met elkaar.

Kantoren links en rechts van de middengang refereren aan de oorspronkelijke indeling van de abdij

en op de vroegere hooizolder komen nu de raadsleden van de gemeente bij elkaar of worden de inwoners getrouwd. Dit alles onder het mooi gerestaureerde eiken dakgebinte en met uitzicht op de Schelde. Ondanks de drukke bedrijvigheid en het permanente heen en weer geloop van burgers en stadsambtenaren blijft een sereniteit en rust de drukte overheersen.

Sociale Klassieke en Art Déco-woningen

Enkele eeuwen later in de jaren 1920-1930, eveneens langs de Schelde, liet Alfred Cools, stichter van de Antwerpse Coöperatieve Vereniging voor de Huisvesting, sociale woningen optrekken. Bouwmeesters als Craeye, Smolders of Van Hoenacker ontwierpen er voor die tijd parels van 'sociale' architectuur met 'comfort' voor de bewoners. Zo ontstond een ganse wijk met een gelijkaardige stijl. Met gevelbeelden die qua vormtaal en -toon een sterke eenheid

Aan de originele architectuur van het gevelbeeld werd niet geraakt

vormen en die zich uitstrekken van de Jules De Geyterstraat, over de Hendriklei en de Jan Davidlei tot de Max Roosstraat en de Sint-Bernardusabdijsstraat, die overigens leidde naar de hierboven besproken Sint-Bernardusabdijsstraat. Geleidelijk aan raakten deze 'woonerven' in verval. Ze voldeden niet meer aan de nieuwe behoeften aan woonruimte en comfort. Gelukkig werd deze historische stek niet met de grond gelijk gemaakt om er vormeloze woontorens op te bouwen. Men opteerde voor renovatie en voor het behoud van de oorspronkelijke bestemming: wonen.

Het gebouw aan de Jules De Geyterstraat illustreert als 'pars pro toto' hoe de gehele wijk vandaag langzaam maar zeker uit zijn as herrijst. Het werd ooit ontworpen in een gesloten vierkantformatie met doorgangen naar het binnenplein waar de kinderen veilig speelden en in de gaten werden gehouden door de ouders die aan de binnenkant van het complex leefden. Het con-

cept werd door architect Storme omgedraaid, van binnen naar buiten. Van het binnenplein werd een stuk afgenomen om de woonruimtes te vergroten. De 'nieuwe' appartementen werden zo ontworpen dat ze nu uitkijken op de buitenwereld rondom. Vooraan werden de bestaande gebouwen behouden, omwille van hun waarde in het stedelijk landschap en de charme die ze uitstralen. Aan de achterzijde werden ze omwille van hun slechte staat, vervangen door een doordachte nieuwbouwarchitectuur. Zo vormen ze een nieuwe, sterke eenheid. Daarvoor zorgen verschillende architecturale bindtekens die oud en nieuw met elkaar verzoenen: de gelijke volumes, het aantal bouwlagen, de identieke materialen, een doorlopend gevelbeeld met afwisselend baksteen en pleisterwerk, horizontaal geritmeerd door waterlijsten die van de oude gevels verderlopen in de nieuwe en op die manier het geheel visueel aan elkaar binden. De wooneenheden werden voorzien

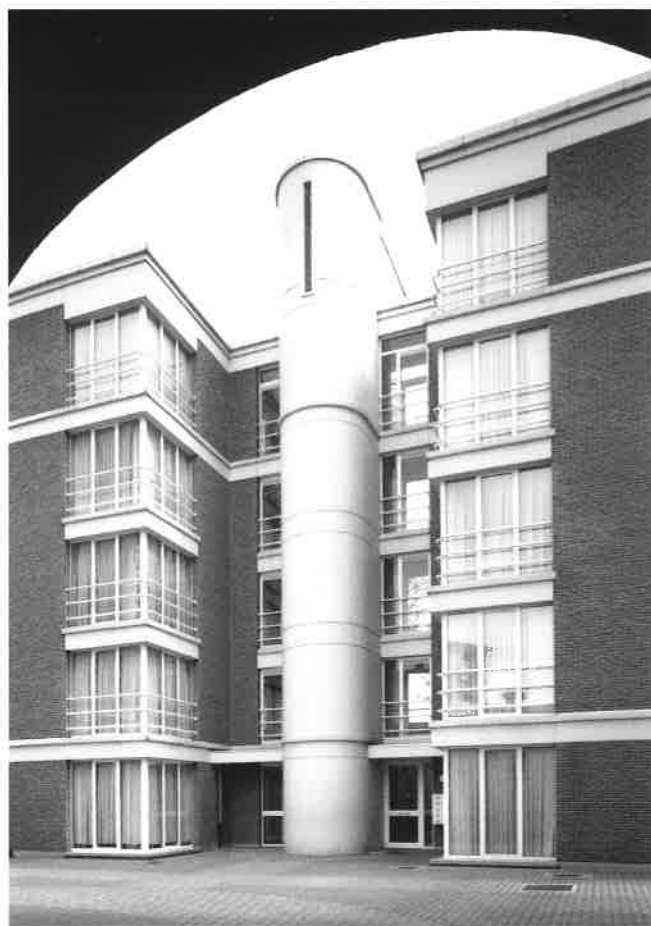
van meerdere slaapkamers, een grotere woonruimte, een bijzondere badkamer en keuken en een hal, alles uitgerust met hedendaags comfort. Dankzij deze aanpak slaagden de architecten erin het wooneerf karakter met zijn 'Una Giornata Particolare'-geuren en kleuren te combineren met een hedendaagse woonfunctie.

Résumé

À Anvers, le Bureau d'architectes Storme Van Ranst a insufflé une nouvelle vie à deux sites historiques. Le premier est une ancienne abbaye cistercienne dont l'histoire remonte au XIIIe siècle et qui a été transformée pour en faire un nouveau centre administratif communal. Le caractère de l'architecture originale, à mi-chemin entre une ferme-château et un couvent, ainsi que sa célèbre façade, a été entièrement préservé. Toutefois, les architectes y ont apporté de la clarté : toutes les petites pièces

Gesloten vierkantformatie met doorgangen naar het binnenplein waar de kinderen veilig speelden

Woonerf met hedendaags comfort

ajoutées au fil des siècles ont été abattues afin de créer de nouveaux espaces agréables et lumineux. Cette opération a permis de redonner au bâtiment la fonctionnalité et la polyvalence qu'il avait jadis. Sa façade soigneusement rénovée et son jardin de buis bien réaménagé en font un lieu de rencontre idéal pour les habitants et les pouvoirs publics.

Le deuxième projet a consisté à revaloriser tout un quartier de logements sociaux de style Art Déco des années 1920-1930, qui ne répondaient plus aux besoins actuels en matière de logement. Tout en respectant l'architecture initiale et les éléments architecturaux de chaque rue qui créent l'harmonie de ce quartier, les architectes ont transformé ces "appartements" en de nouvelles unités de logement plus spacieuses et plus lumineuses, dotées de tout le confort moderne. Ils ont ainsi réussi à concilier les critères actuels en matière de logement et le caractère résidentiel de l'ensemble dont les couleurs et senteurs ne sont pas sans rappeler

le fameux film "Une journée particulière" d'Ettore Scola.

Summary

Storme Van Ranst, a firm of architects in Antwerp, has created a new future for two historic buildings. The first, a Cistercian abbey whose history dates back to the 13th century, has been transformed into a new municipal administrative centre. The original architectural character, which was a cross between a fortified farmstead and a monastery, with its well-known façade, has not been disturbed. The architects have created clarity though: all the small additions over the centuries have been removed to form new, bright and pleasant spaces. This has restored the building to the functionality and versatility that it had in former times. With its carefully renovated façade and the re-landscaped box garden this building is now an ideal meeting-place for local people and the local authority. In the second project the architects have restored a whole neighbourhood of social homes in the Art

Deco style dating from the 1920s and 1930s which no longer complied with today's residential standards. Acknowledging the original architecture and respecting the architectural links that forge the various streets into a whole, the architects have renovated these 'apartments' to create new residential units with more light and space and all modern conveniences. Thanks to this approach they have managed to reconcile the area's 'residential character' and the colours and fragrances of 'Una Giornata Particolare' with its contemporary residential function.

Voor meer informatie kan u contact nemen met

Architektenburo Storme Van Ranst

(Janine Bell)
Volhardingstraat 26
2020 Antwerpen
Tel. 03/242 82 00
Fax 03/237 76 98
e-mail: architect@storme-vanranst.be

Brochure en videotape met realisaties beschikbaar

